

СТАНОВИЩЕ

на проф. д-р Жулиета Иванова Савова

за дисертационен труд, разработен от Радослава Викторова Топалска

на тема:

«ПРОЕКТНАТА ДЕЙНОСТ В ОБУЧЕНИЕТО ПО МАТЕМАТИКА В ТРЕТИ КЛАС»

за присъждане на образователната и научна степен „Доктор” по научната специалност „Методика на обучението в началните класове (Методика на обучението по математика)”, професионално направление 1.2. Педагогика.

Научен ръководител проф. д-р Ангелина Манова

ДАНИИ ЗА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Авторката представя умело и компетентно изградена дисертационна разработка. Трудът е разработен в общ обем от 230 страници, приложенията към него са 12, като включват тестове, анкетни карти, оценъчни карти и други. Библиографските данни обхващат общо 193 източника на кирилица и латиница, вкл. е-ресурси. В основния текст са използвани множество графични форми на представяне на анализирана информация и данни.

Трудът е структуриран в УВОД, ТРИ ГЛАВИ, ЗАКЛЮЧЕНИЕ, ИЗВОДИ, ПРЕПОРЪКИ, ПРИНОСИ, БИБЛИОГРАФИЯ, ПРИЛОЖЕНИЯ.

В увода са формулирани точно и обосновано основанията за избора и разработването на дисертационната тема. Критичната рефлексия на авторката върху състоянието на българското образование, диагностицираните слабости в сферата на обучението по математика, ниската мотивация на учениците и неудовлетворителното им представяне в тази ключова област, дават основание вниманието на Топалска да се насочи към оползотворяване на възможностите на проектно-насоченото обучение в извънурочна среда по посока на стимулиране на математическа компетентност на учениците. Основното очакване е, че включването на метода на проектната дейност в извънурочен контекст ще повлияе

положително върху развитието на математическата компетентност на третокласниците (решаване на текстови задачи, изчислителни задачи и геометрични задачи), както и ще стимулира успешно мотивацията и самооценката на учениците.

В увода точно са формулирани и обектът и предметът на дисертационната разработка, изследователската цел и задачи. Посочени са изследователските методи и инструментариум, както и са обосновани основните етапи в проучването.

Първата глава, «Методът на проектите в учебната дейност по математика в трети клас» е структурирана в 3 параграфа. Всеки параграф е логически успешно обвързан с останалите параграфи. Авторката демонстрира не само много добро познаване на историята на идеята за метода на проектите, но и компетентно представя спецификата на проектното обучение. Поставено в контекста на обучението по математика в трети клас, то придобива реални очертания и се разглежда в пряка връзка със съвременното състояние на обучението по математика в начален етап. Още в тази глава Р. Топалска дава убедителни доказателства за задълбочена професионална рефлексия върху възможните връзки между проектна дейност, обучение по математика в извънурочна среда, развитие на математическите компетентности на учениците от начален етап и по-конкретно на третокласниците. Тя показва, че умее да интегрира и анализира успешно основни подходи към изследователския проблем, да обособява и представя убедително спецификата на развитието на проектното обучение и да го вижда като органично свързано с възможностите за подобряване на постиженията на третокласниците в сферата на математическото познание чрез развитие на математическите им компетентности. Неоспоримо достойнство на тази глава на дисертационния труд е «скрито» в процеса на разработване на неговите теоретични основания. Докторантката показва убедителни професионални умения за привличане и използване на различни научни подходи, за анализ на съществуващи разнородни по съдържание и функции източници, професионално добро познаване на публикации и изследвания, свързани с дисертационната тема, позиционирането и оценката им в избрания контекст.

Втората глава е посветена на «Обосновка на необходимостта от проектно-базирана дейност по математика в трети клас». Тази глава е също подходящо структурирана и съдържа 3 параграфа. В нея докторантката прави професионален анализ на програмното съдържание по математика за трети клас. Своеобразно продължение на логиката на този анализ е и разработването на параграф за адекватния подбор на учебно съдържание по математика с цел развитие на ключови компетентности. «Добавената» стойност в тази глава може да се търси и по посока на осъзната и доказана значимост на междупредметните връзки, които се разгръщат пълноценно в и чрез проектната дейност. Тази глава е своеобразен преход към следващата, която е емпирично ориентирана. Доказателства за това се откриват в изследването на необходимостта от организиране и реализиране на проектна дейност, представено чрез оценките на учители от начален етап.

Докторантката представя поредни доказателства за добре разбраната комплексност на проблема и за необходимостта той да се интерпретира от различни гледни точки.

В съответствие с поставената цел и изследователски задачи докторантката конструира и съдържанието на 3 глава, която е посветена на «Математическата компетентност на ученици от трети клас в условия на проектнобазирано обучение в извънурочни дейности». В тази глава се представят изследователските етапи: констатиращ етап, фокусиран върху диагностика на математическите знания, умения и компетентност; формиращ етап с приоритетно представяне на модел на подбор, реализиране и оценка на проектна дейност, свързана с учебно съдържание по математика в трети клас. Обособеният контролен етап представя анализи на резултатите от оценката на учителите, самооценяването на учениците и крайното оценяване от сумативен порядък. И в тази глава качествена научно-теоретическа подготовка на докторантката, изследователските ѝ компетентности, уменията ѝ за дълбинен и интегриран анализ на връзки и зависимости, както и интерпретационните ѝ способности, свързани с «прочита» на резултатите, са на необходимото за такъв вид труд ниво.

Върху основата на интегриране на различни изследователски методи – за научно-теоретичен анализ и моделиране, и за емпирични изследвания докторантката формулира адекватни изводи, заключение и препоръки.

Р. Топалска използва компетентно графични и таблични формати за представяне на данни, взаимовръзки и зависимости. В дисертационния труд са представени 29 таблици, 12 схеми и 11 графики. Визуализираната по този начин изследователска проблематика подобрява качеството на възприемането, задълбочава разбирането и стимулира подкрепата на издигнати авторски тези.

В обобщен план може да се твърди, че докторантката е избрала проблематика и е разработила дисертационна тема, която е актуална, отличава се със значимост както за теорията, така и за практиката на обучението по математика в извънурочна среда.

Дисертационният труд е дело на автора.

Езикът на дисертационния труд е академичен, стилът – подобаващ за този тип разработки. Структурата на дисертационния труд е много добре организирана, а направените изводи са подкрепени с теоретични и емпирично изведени доказателства.

Авторката има необходимия брой публикации (6) както на кирилица, така и на латиница.

ОЦЕНКА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД: ДОСТОЙНСТВА И ПРИНОСИ

Основните постижения в дисертационния труд и приносните моменти в него могат да се систематизират по следния начин:

- избрана е актуална и значима за теорията и практиката на съвременното образование и обучение по математика в начален етап изследователска проблематика;
- успешно са интегрирани историческа рефлексия и анализ на съвременни състояния;
- анализирани са основни научни подходи, концепции, школи с многопластов, многоравнищен и интегративен характер;
- убедително са формулирани цел, обект и предмет на изследването;

- изследователската позиция на авторката е внимателно премислена, систематично следвана и защитавана;
- успешно са интегрирани методи за теоретични изследвания и емпирично ориентирани методи;
- обоснован и апробиран е модел на проектни теми/идеи с различна продължителност и обхват;
- успешно са реализирани 10 проектни теми;
- проведено е етапно изследване;
- интерпретационните схеми са добре конструирани, доказателствата са систематично обработени, анализирани и използвани в подкрепа на основната авторска теза;
- формулираните изводи произтичат от дисертационното изследване;
- направените препоръки са реалистични и полезни.

Подкрепям обособените от Р. Топалска дисертационни приноси:

- Проучена история, развитието, същността и характеристиките на метода на проектите в България и чужбина. Диференцирани са негови предимства и недостатъци, както и специфичните му особености в началния етап на основната образователна степен в обучението по математика в трети клас.
- Създаден и апробиран дидактически модел от десет проектни идеи, свързани и подчинени на учебното съдържание по математика за трети клас. Доказана е ефективността на предложения модел.
- 3. Показана ролята на метода на проектите за повишаване на математическата компетентност на ученици и техните умения за самооценяване чрез включването им в проектната дейност.

Същевременно искам да подчертая ключовия характер на част от приносите на докторантката:

- Успешно доказана връзка между проектно обучение, учебно съдържание, когнитивно и компетентностно развитие на учениците от начален етап, оценяване/самооценяване.

- Поставено «продължение» на изследователската теза – отношението на учителите от начален етап и подготовката им за успешно реализиране на проектно-базирано обучение.
- Очертана необходимост от по-нататъшно осмисляне на ДОС за учебно съдържание, както и от прагматизиране на обучението по математика в начален етап чрез обособяване и реализиране на подходящи проекти и/или проектни идеи в извънурочна среда.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ: Като оценявам високо дисертационния труд на тема:

««ПРОЕКТНАТА ДЕЙНОСТ В ОБУЧЕНИЕТО ПО МАТЕМАТИКА В ТРЕТИ КЛАС» , подкрепям отбелязаните достойнства и произтичащите от тях приноси моменти, убедено предлагам да бъде присъдена ОНС „Доктор” на Радослава Викторова Топалска по научна специалност „Методика на обучението в началните класове (Методика на обучението по математика)”, професионално направление 1.2. Педагогика.

19.06. 2018

проф. д-р Жулиета Савова